

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH
Parashat Bo – du 17 au 21 janvier 2021

ת"סד

Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Ikar Vétafel

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **Ikar Vétafel**, c'est-à-dire la Brah'a à faire lorsqu'il y a plusieurs aliments consommés et que l'un est le principal et l'autre est secondaire et ne vient qu'en accompagnement.

Par exemple lorsque l'on mange un aliment pour couvrir le côté amer d'un autre, ou une amende enrobée de sucre, ou une salade composée etc...

Les dinim concernant les plats qui comprennent des Mezonot feront l'objet d'une Souguia à part.

Après avoir étudié les Guemarot et Richonim qui présentent la source de ce Din, nous verrons la Mah'loket entre le Hazon Ich et le Rav Moshe Feinstein sur le fondement de Ikar Vétafel, puis nous énumérons quelques Dinim qui découlent de cette Halaha.

Attention les Dinim apportés ne sont qu'une invitation à la réflexion et non pas des décisions rabbiniques de notre part.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי' אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du Dimanche

1. Les sources du Din de Ikar Vétafel

Etudier cette première Guemarra avec la définition apportée par Rachi

Pouvez-vous prouver de cette Guemarra que le Din de Ikar Vetafel acquitte la Braha du tafel même lorsque celle du Ikar est incompatible avec celle du Tafel (par exemple Boré Péri Haets pour fruit de la terre) ?

מא. כיצד מברכין פרק שישי ברכות

היו לפניו צנון וזית מברך על הצנון ופומר
את הזית הב"ע כשהצנון עיקר אי הכי אימא

רש"י

ינא: שהיה צנון עיקר. שצבילו התחיל
האכילה ולא אכל זית אלא להפיג
חורפו של צנון דהוה ליה זית טפל
ותנן (לקמן דף מד.) כל שהוא עיקר ועמו
טפלה מברך על העיקר ופומר את
הטפלה: מברך על זה כו'. וכאן לא

Etudier la Guemarra suivante. Définir le statut particulier du vin. Peut-on donner le même statut au pain ? Comparer avec ce que Rachi explique sur le pain.

Plus loin nous étudierons ce que les Richonim ont compris du H'idouch apporté par Rav Papa

מא: כיצד מברכין פרק שישי ברכות

משקים אמר רב פפא יהלכתא דברים הבאים
מחמת הסעודה בתוך הסעודה אין טעונים
ברכה לא לפנייהם ולא לאחרייהם ושלא
מחמת הסעודה בתוך הסעודה טעונים
ברכה לפנייהם ואין טעונים ברכה לאחרייהם
לאחר הסעודה טעונים ברכה בין לפנייהם
בין לאחרייהם שאלו את בן זומא מפני מה
אמרו דברים הבאים מחמת הסעודה בתוך
הסעודה אינם טעונים ברכה לא לפנייהם
ולא לאחרייהם אמר להם הואיל ופת
פותרתן אי הכי יין נמי נפטריה פת השאני יין
דגורם ברכה לעצמו

רש"י

צין לפנייהם צין לאחרייהם: דברים
הבאים מחמת הסעודה. ללפת בהן
את הפת: אין טעונים ברכה. דהוה
להו טפלה הלכך כל מידי צין מזון
צין פירות שהציאו ללפתן אין צו
ברכה לא לפניו ולא לאחרייו: שלא
מחמת הסעודה בתוך הסעודה. כגון

דגורם ברכה לעצמו. בכמה מקומות הוא צו ומברכין עליו ואע"פ
שלא היו צריכים לשתייתו: רב הונא אכל סליסר ריפסי. מפת הבאה

Définir la question de la Guemarra suivante

Pourquoi Rachi a besoin de dire que les Perot Guenossar ont plus de valeur que le pain ?

Ces questions seront répondues par le Tslah' rapporté plus loin.

Comment Tosfot expliquent-t-ils la Mishna ? Que comprenez-vous à travers leur question ? Le pain est-il Tafel au Maliah' ou aux fruits ? Quel Hidouch Din ont-ils dit ? Sera-t-il nécessaire de faire une Brah'a Ah'arona sur le pain si la quantité du Maliah' était minime et que les fruits représentaient plus qu'un Cazaït ? (sans chercher la Halaha Lémaasé, juste définir les conséquences des dires de Tosfot)

מ.ד. כיצד מברכין פרק שישי ברכות

מתני' מליח. כל דבר מלוח: **גמ'** פירוס גנוסר. פירות ארץ ים כנרת חשובים מן הפת: **זינא.** משמע מידי דבר אכילה: **באוכלי פירות** שחלש מפני מתיקות הפירות והפת שלאחריו טפל **מונא.** דבר הסועד: **דשריק דודבא מאפוסיה.** שהזבזב מחליק ממלחו. ואינו בא אלא בשביל המליח וא"ת פירות היו עיקר ומליח טפל ולברך מתוך זהלם פנים בשרו מחליק: **עד דמריד.** דעתו מטרפת: על הפירות ולפטר כולהו וי"ל דמירי שלא אכל הפירות באותו מעמד **באנושי.** אוכלוסי בני אדם: **ספלי טרים.** ספלים מלאים חתיכות דג חתוך שקורים טוניני"א: **לקוללי סאנים.** למאכל פועלים שקוללים תאנים והיו מרובים עד שכל אלו כריכין להם למאכל: **כריכות.** קוביא"ש בלע"ז: **משלש כריכות כחדש.** ג' פעמים כחדש מורידים ממנו כן: **שמנים וזגוס אחים.** שנים שנים אחים הין כולם וכן נשומיהם: **מתני' א הביאו לפניו מליח** (א) תחלה ופת **עמו מברך על המליח ופותר את הפת** שהפת טפלה לו (ב) **זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופותר את הטפלה:** **גמ'** ומי איכא מידי דהוי מליח עיקר ופת טפלה אמר רב אחא בריה דרב **עורא אמר רב אשי באוכלי פירות גנוסר** שנו (ג) **אמר רבה בר בר חנה כי הוה אזלינן**

היה שם עדיין מליח ופת דלא היה יודע שיחלש לבו מחמת המתיקות: **מברך על המליח.** ואף על גב דאשמעינן דפת פותר את הפרפת אינטריך לאשמעינן דפעמים דפת טפל: **רבי עקיבא** אומר אפי' אכ"ל ש"ק והוא מווננו בו. ולא דמי להיא דלעיל (דף לו.) דר"ג נתן רשות לר"ע לברך וכו'

Les mots du jour à apprendre :

Essentiel, principal	עקר
Secondaire	טפל
Ici de quoi il s'agit	הב"ע = הַכָּא בְּמַאי עֲסָקִין

Programme du Lundi

Répondre aux questions précédentes grâce au Tslah' suivant

צל"ח מסכת ברכות דף מד עמוד א

ומי איכא מידי וכו'. לכאורה קשה מה זו תמיה מי איכא מידי, והלא מי שאינו רעב ללחם משכחת הרבה מינים שיהיו אצלו עיקר יותר מן הפת, ועיין במג"א סימן ר"ב ס"ק ח' מה שכתב בשם הב"ח לענין שמן זית ופת, ובסי' רי"ב ס"ק ב' מה שכתב בשם השל"ה באוכל פת למתק השתיה. והנלע"ד דקושיית הגמרא היא ממה שאמרו לעיל דף מ"א ע"ב אי הכי יין נמי נפטריה פת שאני יין דגורם ברכה לעצמו, וא"כ חזינן אף שהיין הוא טפל להפת אפ"ה הואיל וקובע ברכה לעצמו להכי חשיבתו גורם שאין הפת יכול לפטרו, וא"כ פת דג"כ קובע ברכה לעצמו שהרי מקדשין על הפת, ומי איכא שיוחשב עיקר כל כך עד שיהיה חשוב יותר מהפת שיוכל לפטור הפת אף על פי שגורם ברכה לעצמו, וכבר כתבתי מזה בחידושינו לעיל דף מ"א ע"ב [ד"ה עוד יש לנו נייחא]. ועל זה משני באוכלי פירות גנוסר. ועיין ברש"י [ד"ה פירות גנוסר] שכתב שהפירות חשובים מן הפת. וכוונתו בזה, דאף שהפת אין כחו אפילו בהיותו עיקר, דהיינו בשעת הסעודה שהוא עיקר, אפ"ה אינו פוטר דבר שגורם ברכה לעצמו דהיינו יין, אפ"ה פירות גנוסר אלים חשיבותיהו יותר מן הפת לפטור אפילו דבר שגורם ברכה לעצמו. וכוונת רש"י בזה אפשר שסובר כפירושו של תלמידי רבינו יונה [ל"ב ע"א מדפי הרי"ף ד"ה הביאן] דמליח דמתניתין היינו פירות גנוסר גופייהו שאי אפשר לאכלם מרוב מתיקתן אלא כשמפזר עליהם מלח הרבה, ולפירות קורא מליח. ובזה ג"כ נדחה קושיית התוס' בד"ה באוכלי פירות גנוסר וכו', שהקשו דא"כ יברך על הפירות וכו'. ולפי פירושו של תלמידי רבינו יונה האמת כן הוא שהמליח היינו הפירות. ויפה כתב רש"י שהפירות חשובים יותר מן הפת

או אפשר שגם רש"י מפרש כפירוש התוס' דהמליח אוכל אחר הפירות, ומ"מ כיון שעיקר אכילתו הוא מחמת פירות גנוסר אף שאין ברכת הפירות פטרתן מטעם שכתבו התוס', מ"מ כבר הועיל חשיבות הפירות שחשובים יותר מן הפת, ובטל מעלת גורם ברכה לעצמו של הפת נגד חשיבות הפירות, וכיון שבטלה מעלה זו ממילא נפטר בברכת המליח שהוא עיקר והפת טפילה לו

Autre explication de la Souguia à travers Rabenou Yona Pensez-vous que les dinim seront forcément avec Tosfot ?

רבינו יונה מסכת ברכות דף לב עמוד א

גמ' באוכלי פירות גנוסר שנינו. פי' פירות גנוסר הם מתוקים ביותר ואינם נאכלים אלא עם מלח הרבה כדי שהמתיקה לא יזיק להם ואוכלים אותם עם הפת ונמצא שהפת טפיל' אל הפירות ולפיכך מברך על הפירות ופוטר את הפת

Les mots du jour à apprendre :

Atténuer	לְהַפֵּיג
Pour	בְּשֵׁבִיל
A cause de, pour	מִחֻמַּת

Programme du Mardi

Explication du H'idouch de Rav Papa étudié précédemment. Pensez-vous que le Raza (Baal Hamaor) est en contradiction avec Tosfot ?

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף מא עמוד ב

אמר רב פפא הלכתא דברים הבאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה אין טעונין ברכה לא לפנייהם ולא לאחריהם. פ"א אפי' כגון תאנים וענבים שבאו ללפת את הפת וקמ"ל שאע"פ שאין דרכן לבא ללפתן ולאו מזון נינהו אפ"ה כיון דאיהו מלפת בהו את הפת השתא שוינהו טפלה לפת, ומיפטרי בפת אפי' בתחלתן וכ"ש בסופן דהוו להו מכלל סעודה לגמרי וברכת המזון פוטרת לכ"ע כל מה שהוא מכלל הסעודה, ופיסקא זו ככ"ע אמרה רב פפא ולא איצטריכא ליה, דמתני' היא כל שהוא עיקר ויש עמו טפלה מברך על העיקר ופוטרי את הטפילה, כלומר בין בתחלתה בין בסופה אלא משום אינך דקא אזיל וכאיל נקט לה להא הכא, וא"נ איצטריכא ליה קצת דסד"א כיון שאין דרכן לבא ללפתן ולטפלה אף על גב דהאי מלפת בהו את הפת בטלה דעתו ולא ליפטרי קמ"ל, כנ"ל, אבל הר"ז ז"ל תירץ דהא דר' פפא בשלא היו לפניו בשעה שבירך על הפת והוא אמינא דטפלה לא מיפטרא אלא בשהיתה לפניו מעיקרא דדעתיה עילויה בעידנא דבריך המוציא, קמ"ל כיון דטפלה נינהו לא בעו ברכה [...]

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת. סעודה. וברכת המזון סימן קעז סעיף ד

אף על פי שלא היו הפירות לפניו בשעה שבירך על הפת, כיון דלפת את הפת הם באים אינם טעונים ברכה כלל.

משנה ברורה סימן קעז ס"ק יח

שלא היו וכו' - ואפילו לא היה ג"כ דעתו עליהם בפירוש דכיון שקובע עצמו לאכילה הרי מן הסתם דעתו על כל מה שיביאו לו [מ"א בסי' רי"ב]

שולחן ערוך אורח חיים סימן קעז סעיף ה

אם אחר שבירך על הפת שלחו לו מבית אחרים שאינו סמוך עליהם ולא היה דעתו על הדורון, אפי' מדברים שדרכן לבא ללפת את הפת צריך לברך עליהן כדיון נמלך. הגה: ולא ראיתי נזהרים בזה, ואפשר דטעמא דסתם דעת האדם על כל מה שמביאין לו בסעודה וע"ל סי' ר"ו

משנה ברורה סימן קעז ס"ק כ

שדרכן לבוא וכו' - ר"ל וגם אוכלן עם הפת כיון שהוא מבית אחרים שבודאי לא היה דעתו עליהם כלל אין נפטרין בברכת הפת

Les mots du jour à apprendre :

Faible	חלש
Entraîne	גורם
Pain	פת

Programme du Mercredi

---

2. H'akira des Ah'aronim

Expliquer comment les Aharonim ont défini le Din de Ikar et Tafel et énumérer leurs preuves.

חזון איש סי' כז אות ט'

(ט) מ"ד אי חוד"ה צאכל כו' אי"ג צשעה שאכל כו' לא היה, וכ"ה צשו"ע ס"ס קע"ז, מצואר מזה דהא דעיקר פוער את העפל, אין פירושו דטפל אי"ל ברכה, דנטל חיוב ברכה ממנו כיון שהוא רק עפל אלא פירושו שהטפל אי"ל ברכה דידו, אלא שאריך עתה ברכת העיקר, והוי עתה העיקר והטפל ברכותיהן שוות, וברכה העיקר הוא גם ברכה הטפל, והלכך כשלא היה הטפל צשעה ברכה ולא היה דעתו עליו לא מפטר.

עמק ברכה ברכות הנהנין סימן ה

שו"ע סי' ר"ח סעי' ט"ז: שתה יין ומים אין לו לברך על המים בורא נפשות רבות שברכת היין פוטרתו. ובמ"ב בשעה"צ שם כתב, דלא יצויר רק אם שתה רביעית יין, שמחויב לכ"ע בברכה, ואם שתה פחות מכשיעור זה יש לעיין בדבר איך יעשה לענין ברכה אחרונה דמשקין, דהלא יש דעות שסוברין דאפי' על חוב רביעית צריך לברך מעין ג', וממילא לא יוכל לברך בנ"ר על המשקין, דכי משום שאין אנו יודעין לברר ההלכה יחוייב עי"ז לברך בנ"ר. וצ"ע. עכ"ל

לענ"ד אינו מובן, דהרי הא דעיקר פוטר הטפל אין פירושו דהטפל אין צריך ברכה, דניטל החיוב ברכה ממנו, אלא פירושו שהטפל הוא בכלל העיקר ונפטר בברכת העיקר; וראיה לזה, דהא אם לא הי' הטפל לפניו בשעת ברכה ולא הי' דעתו עליו, דלא מפטר הטפל, כמש"כ התוס' להדיא בברכות ד' מ"ד, וכן הוא בשו"ע ס"ס קע"ז; וא"כ בנ"ד, נהי דאיכא פלוגתא אם בשתיית רוב רביעית מחויב לברך מעין ג', אבל מ"מ כיון דסוף סוף אינו מברך על היין מעין ג', מטעם דהוי ספק ברכה, א"כ ממילא דשוב צריך בודאי לברך על המים בנ"ר, כיון דלא בירך על העיקר ולא נפטר הטפל. וזה ברור.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן מב

והנה בדבר אכל מליח פחות מכזית ופת אחר זה לטפל כזית אם יברך אחריו בהמ"ז או רק בנ"ר, ולא ביארת טעם הספק, אבל הוא משום דנהי שהפת טפל שיש לו ליפטר גם בברכה אחרונה דהמליח העיקר כמפורש בלשון המחבר ריש סימן רי"ב, דאף שלא מפורש זה ברמב"ם וברא"ש, וראיית ב"י מדברים הבאים בתוך הסעודה מחמת הסעודה שאר"פ בברכות מ"א ע"ב דאינם טעונים ברכה גם לאחריהם, וראיית הד"מ מס"ס ר"ח דהוא ממה שיין פוטר כל מיני משקין גם מברכה דלאחריה לכאורה יש לעיין טובא בהו, מ"מ ודאי הלכתא כן מאחר דבין המחבר בין הרמ"א סוברין כן והב"י העיד שכן סוגיין דעלמא, אפשר שהוא רק כשאיכא חיוב ברכה לאחריה גם מצד העיקר, אבל כיון דלא אכל כזית מהעיקר וא"צ מצד העיקר לברכה אחריה שנמצא שלא יהיה מצד דין דמברך על העיקר ופוטר את הטפלה שום ברכה כלל, אולי ליכא בכלל זה מאחר שנאמר בהכלל לשון ופוטר את הטפלה שלשון זה משמע דגם על הטפלה איכא חיוב ברכה רק שנפטר בברכה דברך על העיקר, דהא לא נאמר מברך על העיקר וא"צ לברך על הטפל דהי' משמע דעל הטפל א"צ לברך כלל, שלכן כיון שכל העיקר א"צ לברך אחריו משום שהוא פחות משיעור צריך לברך על הטפל שאכל ממנו כשיעור הברכה שלו דכיון שהוא פת הוא בהמ"ז. ומה שכתבת להצד שלא יברך בהמ"ז דעכ"פ יברך בנ"ר הוא סברא בעלמא דשייך הטפל עכ"פ להצטרף להעיקר להשיעור.

לע"ד מסתבר שאין לברך בהמ"ז, דהא ברכת בנ"ר בפת לענין עצם חיוב ברכה דלאחריה הוא כלא בירך כלל דהא בפת מחוייב מדאורייתא בבהמ"ז שהוא דוקא הג' ברכות ועל המליח הא ליכא שום ברכה מדאורייתא, ונמצא שהוא כנבטל הטפל גם לענין שלא יברך כלום דהדרבנן לגבי הדאורייתא הוא כלא בירך החיוב דאורייתא, ואף שמדאורייתא אינו חייב אלא בכדי שביעה מ"מ הא כעין דאורייתא תיקון ואין זה מענין תקנת חכמים ברכת בנ"ר לפירות ולכל דבר, שלכן כמו שנפטר פת מבהמ"ז כשאוכל כשיעור מהמליח בברכת בנ"ר כמו כן נבטל לחצי שיעור שלא יצטרך לברך בהמ"ז על הפת, אבל בנ"ר צריך לברך משום דמצורף לשיעור המליח עכ"פ לברך בנ"ר. והנני ידידו מוקירו מאד ומכבדו, משה פיינשטיין

Les mots du jour à apprendre :

Pour lui-même	לְעַצְמוֹ
Pour accompagner (un aliment)	לְלַפֵּת
Toute chose	כָּל מִיּוֹדֵי

Programme du Jeudi

---

3. Quelques Dinim qui ressortent de Ikar Vétafel

a) Manger le Tafel avant le Ikar

בית יוסף אורח חיים סימן ר"ב

כתוב **בתרומת הדשן** (סי' לא) על הרוצה לשתות יין וקשה לו לשתות אליבא ריקנא ומביאין לו מאכל שהוא ממתיק השתייה דאף על גב דלכאורה אין צריך לברך על המאכל מאחר שהוא טפלה לין כההיא דצנון וזית יש לחלק ביניהם דהתם העיקר נאכל קודם ומברך עליו ובזה נפטר הטפל אבל בנדון דידן הטפל נאכל קודם ואיך יתכן שיפטרנו העיקר אחר כך בברכתו למפרע וכבר היה נהנה בלא ברכה. אמנם מצאתי הועתק כזה מתשובת **אור זרוע** (שו"ת מהר"ח או"ז סי' לח) אותם שאוכלים גרעיני גודגדניות כדי למתק השתייה אינו מברך עליהם בורא פרי העץ כמו שמברכין על כל גרעיני פירות האילן אלא מברך עליהם שהכל הואיל והן באין רק למתק השתייה. מהכא משמע דבנדון דידן נמי מברך על המאכל שהכל אפילו אם ברכתו בענין אחר אבל אינו פטור לגמרי מחמת ברכת השתייה שהוא עיקר וצריך לחלק בין ההיא דצנון וזית כמו שחילקתי עכ"ל. ונראה לי דלפי מה שכתב רבינו בסוף סימן ר"י (קפ"ז): בשם הרא"ש דבשביל חסרון השיעור לא שייך בו ברכה אחרת הכא נמי בשביל שבא למתק השתייה לא תשתנה ברכתו

דרכי משה הקצר אורח חיים סימן ר"ב

(ב) ואני תמה על דבריו אלו כי למה לא תשתנה ברכתו מאחר שהוא טפל לדבר אחר ואין עיקר ההנאה מאותו דבר שיברך עליו כברכתו הראויה לו אלא שצריך לברך שלא יהנה מן העולם בלא ברכה וכשמברך עליו שהכל הרי בירך אבל פחות מכשיעור שהוא נהנה מהפרי או מהדבר שאוכל ראוי לברך עליו כברכתו ולכן אין לסור מדברי אור זרוע ותרומת הדשן

משנה ברורה סימן ר"ב ס"ק י'

רק שהכל - ר"ל דכיון דעכ"פ אכילתו הוא לטפל לד"א הפסיד ברכתו הראויה לו ומברך שהכל כדי שלא יהנה בלי ברכה והנה הרמ"א סתם בזה ולא הזכיר שום חילוק דמיירי בכל גונוי אבל המ"א חילק בזה ודעתו דדוקא אם שותה משקין שברכתו שהכל והיה ראוי לברך על המשקה שהכל ולפטור זה אך מפני שאוכל הטפל תחלה צריך לברך עליו לכן מברך עליו כברכת העיקר וממילא נפטר גם העיקר בברכתו אבל כשברכת העיקר הוא דבר אחר כגון ששתה יין אין מברך על המאכל שמקודם שהכל רק ברכתו הראויה לו. **ולכתחלה טוב למנוע לגמרי מלאכול הטפל קודם לעיקר**

b) Aliments mélangés

Voir le Choulhan Aroukh rapporté plus loin 'א' סימן ר"ב סעיף א' et le Mishna Broua 'א' ס"ק א' (Biour Halaha optionnel)

ערוך השולחן אורח חיים סימן ר"ב סעיף ב'

ואין לשאול לפ"ז אצלינו שמבשלין תבשילין עם בשר ואנו מברכין על התבשיל הברכה המיוחדת לו ועל הבשר שהכל ליהוי חד מיניהו עיקר והשני טפל דאין זו שאלה דבטפילה המעורבת לא שייך עיקר וטפל אלא כשאוכלם ביחד כמו כשמבשלים גרויפ"ן עם קטניות או עם תפוחי אדמה **שלוקחין בכף אחת זה וזה ואז אפילו אם אינו**

נלקח בכף רק מין אחד ג"כ הוי טפל אבל הבשר אוכלין בפ"ע או קודם התבשיל או אח"כ אין זה עיקר וטפל וה"ה אם ליקט התפוחי אדמה מתוך התבשיל ואוכלן בפ"ע מברך עליהם ב"פ האדמה אם התבשיל ברכתו מזונות או שהכל וכן להיפך בבשר כשחתכן לחתיכות קטנות ואוכלן ביחד עם התבשיל נעשים בטילים וטפלים להתבשיל וכיוצא בזה בכל הדברים ופשוט הוא דכל זה מיירי כשאוכל תבשיל ובשר שלא בתוך הסעודה דאלו אוכלם בתוך הסעודה כולם טפילים להלחם וברכת המוציא פוטרתן כדין דברים הבאים בתוך הסעודה שהפת פוטרתן כמ"ש בסי' קע"ז ע"ש וכן עיסה ממולאת בפירות או בבצים או בגבינה כמו מיני טיגון שלנו הוה העיסה עיקר וא"צ ברכה על המילוי אפילו אוכל המילוי מעט בפ"ע אך אם נוטל המילוי מהם ואוכלם ואינו אוכל העיקר עתה כלל פשיטא שמברך על הטפל הברכה הראויה לה מפני שכעת איננה טפל אלא עיקר וכה"ג בכל עיקר וטפל המעורבת

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רד סעיף יא

חבושים או גינדא"ש או ורדים ושאר מיני פירות ועשבים שמרקחים בדבש, הפירות והעשבים הם עיקר והדבש טפל, אפילו הם כתושים ביותר, הילכך מברך על חבושים וגינדא"ש בפה"ע; ועל של עשבים, בפה"א; ועל של ורדים, בפה"א

משנה ברורה סימן רד ס"ק נא

הם עיקר וכו' - דהדבש [מג] אינו אלא הכשר לדבר המרוקח שמכשירו ומתקנו לאכילה. וכן שקדים המחופין בצוקע"ר אף שהם מחופין לגמרי מברך בפה"ע דאף שצוקע"ר הרבה מהפרי הפרי עיקר [פמ"ג]

Les mots du jour à apprendre :

Et est-ce qu'il y a ?	וְמִי אֵיכָא
Ils ont enseigné	שָׁנוּ
Important	חֵשׁוּב

Pour ceux qui désirent compléter nous vous rapportons les Choulha Aroukh et Mishna Broura suivants

Bon Limoud sur Matmidim !

הלכות ברכת הפירות סימן ריא ריב

קכה באר הגויה

ושיפון וגפן ותאנה ורמון כיון דמברך על התבשיל במ"מ ברכתו קודמת אע"ג דהנך ממין ז' (לד) * ואיהו * ברכות מ"ד לאו (יא) [ב] ממין ז' מ"מ כיון דחשיבי (לה) דעבדי מינייהו פת ומברך עלייהו המוציא וברכת המזון קודמת אע"ג דלא עבדינהו פת:

ריב שהעיקר פוטר הטפל. ובו ב' סעיפים:

א * כל (ה) שהוא עיקר ועמו טפילה (פי' דבר נלמי נמשך) מברך על העיקר ופוטר את הטפילה בין מברכה שלפניה בין מברכה שלאחריה לא מבעיא (א) * אם העיקר מעורב עם הטפל אלא אפי'

באר היטב

חשוב את החשוב דרך גרר אצל בירך על החשוב פוטר את שאינו חשוב אפילו לא נתכוין בפירושו לפוטרו כ"י ע"י מ"א: (יא) ממין ז' אע"ג דהם בכלל חטה ושעורה מ"מ אין מוכרין בהדיא בקרא ע"ל סי' קס"ח סד:

(ה) שהוא עיקר. וכל שהוא הרוב הוא העיקר. וכל שיש בו מה' מינין אוליין בתרייהו ונלמד שיהא בהם ממש אצל אם עירבו משנה ברורה

שפיר עבד. ויותר נ"ל דאפילו אם הוא מצרך על היות טוב שיכין בהדיא לפטור גם האחרות אחרי דהאחרות חביב לו יותר ולדעת הרמב"ם וסיעתו אינו יולא בזה ממילא על האחרות וכן כל כה"ג היכא שיש דעות בפוסקים על איזה דבר יברך בתחלה יהיה זהיר בשעת ברכה לכוין לפטור שניהם דבלא"ה יש חשש לאוכל המין השני בלא ברכה: ו (לד) ואיהו לאו ממין שבעה. אע"ג דכוסמין מין חטין ושבלת שועל ושיפון מין שעורים (כג) מ"מ כיון דאין מוכרין בהדיא בקרא אין בהם חשיבות מין שבעה כ"כ כמו המפורשים בהדיא בקרא: (לה) דעבדי מינייהו פת. וגם הם בכלל חטה ושעורה דקרא עכ"פ דחטה ושעורה קודמין לגפן ותאנה ורמון] וכחך המ"א דדוקא הו' דחשיב כאן אצל זיתים עם חבשיל של שבלת שועל זיתים קודמין משום דמוקדמין בקרא אצל כמה אחרונים חלקו ע"ז וכנ"ל בק"ה כ"ה ע"ש. ועתה נבוא לבאר סדר המעלות בקריה. וכל המאוחר מחבירו הוא גרוע מחבירו. המו"א [אפילו] מפת (כד) של שבלת שועל ושיפון. כמ"מ על מעשה קדרה דחטים. כמ"מ על מעשה קדירה (כה) דשעורים. כמ"מ על מעשה קדרה (כו) דשיבלת שועל ושיפון שהוא ג"כ מין שעורים [ובמ"מ דשעורים כיון דשעורה מפורש בקרא קודם להן (כו) ואפילו לכוסמין שהוא מין חטים הוא ג"כ קודם]. כה"ג. (כח) זיתים. (כט) תמרים. ועגבים. חלנה. ורמון.

כמ"מ על מעשה קדרה דחטים. כמ"מ על מעשה קדירה (כה) דשעורים. כמ"מ על מעשה קדרה (כו) דשיבלת שועל ושיפון שהוא ג"כ מין שעורים [ובמ"מ דשעורים כיון דשעורה מפורש בקרא קודם להן (כו) ואפילו לכוסמין שהוא מין חטים הוא ג"כ קודם]. כה"ג. (כח) זיתים. (כט) תמרים. ועגבים. חלנה. ורמון. כלל דמי שהוא מאוחר מחבירו אפילו הוא חביב יותר כגון שהיה חביב לו השהכל אפ"ה הפה"א קודם לו וכן בכל הג"ל. כה"ג. ובה"א (לא) אוליין בתר החביב אפילו השני מין זי"ן. היו שניהם חביבין אוליין בתר מין זי"ן. ואם אחד מהן מוקדם בפסוק כגון שפוסק קליות חטה דברכתו כה"א ואוכל זית יקדים חטה דהוא קודם בקרא כ"כ המ"א והגר"א פליג ע"ז וכמו שכתבנו לעיל בקסק"ז ע"ש. שניהם אינן מין זי"ן יש להקדים פה"ע אם שניהם חביבות הא לא"ה חביב קודם וכנ"ל. וכן שניהם פה"א או שניהם שהכל (לב) אוליין בתר חביב והנה מה נקרא חביב א"ן בני אשכנז נמשכין אחר הרא"ש וסיעתו שהוא המין הרגיל להיות חביב אצלו כמ"מ כה"א ואם שניהם חביבים אצלו אוליין אחר איזה שחפץ עתה כמ"מ כה"ג לרמב"ם. ברכת אכילה ושניה (ג) אפילו ברכת שהכל קודמת לברכת הריח:

א (א) אם העיקר מעורב. כגון כל מערובות שני מינים שהאחד הוא העיקר והשני אינו בא אלא לתקנו ולהכשירו או אפילו שניהם עיקרים אלא שהאחד מרובה מחבירו הרוב הוא (ה) העיקר כמ"מ סימן ר"ח ס"ז (ב) ואפילו כל מין ומין עומד בפני עצמו ויכיר נמי בתר רוב אוליין וע"כ בפורים שמרקחין שומשמין בדבש ומערבין בהם פחיתו אגוז כל שרוב שומשמין בתר העיקר אוליין ומנכר פרי האדמה (ג) ומיהו כ"ז דוקא בשניהם הוא דבר חשוב הא אם אחד מהן אינו דבר חשוב אף שהוא הרוב בטל הוא לגבי מיעוט

מתרגם: גריסין טחונים

שער הציון

(כג) מ"א: (כד) פמ"ג: (כה) אף שנתחלה לא נזכר זה במ"א לבסוף פירש בהדיא דהוא קודם לז' ועיין בה"א ובמח"ש: (כו) כ"כ הרמ"א בס"ד שהגה"ה דכל מעשה קדרה דה' מינים קודם לז' [פמ"ג]: (כז) בסימן קס"ח ע"ש: (כח) אף דבמ"א וט"ז כתב דזיתים קודם למיני מוצות דשעורים כבר כתבנו לעיל במ"ב דהרבה אחרונים חולקין ע"ז וס"ל דשעורה קודמין וממילא ה"ה דשבלת שועל ושיפון וכן מוכח באגן העוזר ע"ש: (כט) כן איחא בס"ד בהדיא ותמיה על המ"א שלא זכרו [פמ"ג]: (ל) אחרונים: (לא) מ"א וס"א: (לב) הכל באחרונים: (לג) פמ"ג. ולא העתקתי ספיקא דמ"א משום דהרבה אחרונים הסכימו דמ"מ של שעורים קודמין לזית: (ה) מ"א: (ו) פמ"ג בפתיחה ודה"ח אות י"ח דמ"א דברים המתוגנים ע"ש ועיין בה"א כלל נ"א אות י"ג שדעתו כשיכיר כ"א בפ"ע לברך ב' ברכות. וספק ברכות להקל: (ג) פמ"ג שם לדעת הט"ו ומשמע שהוא מלמד שם כן לרי"א:

הלכות ברכת הפירות סימן ריב

ג סס נמשנה (ב) כל אחד לבדו יואפילו פת שהוא חשוב מכל אם הוא טפל כגון (ג) שאוכל דג מליח ואוכל פת עמו כדי (ב) שלא יזיקנו בגרונו מברך על הדג ופותר את הפת (ד) כיון שהוא טפל: הגה [א] ו"א אם הטפל חביב עליו מנרך עליו (ה) ואח"כ מנרך על העיקר [אגור בשם א"ו]. הא דמנרין על העיקר ופותר את הטפילה

באר היטב

נמים עד שהוא רך מנרך שהכל עין ס"י ר"ח ס"ו ועס"ס ר"ד מ"א: (ב) שלא יזיקנו. אבל האוכל העריני"ג עם פת הפת עיקר וההעריני"ג בל לפת הפת ט"ו ע"ש. מי שאוכל פת למתק השמיה מנרך על המשקה ופותר את הפת אם היה דעמו עליו צדור או שדרכו בכך צדור הפעמים לאכול פת בלמעשה השמיה והוא כאלו דעתו עליו ובלא"ה נריך לנרך מ"א משם של"ה וכ"כ הט"ו ס"ק א'. יש למנוע מלאכול פת בשעת השמיה כי מי יוכל להבחין אם אוכל משום מילוי כדאז נריך לנרך המוילא או שאוכל למיתוק השמיה. וכשאוכלו למיתוק השמיה יטול ידיו בלא צרכה של"ה.

משנה ברורה

פותרתן וה"ה כששתה שאר משקין מוך הסעודה ואוכל אח"כ אנוס"י למתק השמיה א"ש צרכה משום דברכת הלחם פותרתן בהמשקה טפל ללחם והאנוס"י למשקה: (ה) ואח"כ מברך על העיקר. עין נמ"א וצדור הגר"א שהקשו כמה קושיות ע"ז (טו) ומסקינא המ"א לדינא דאין חילוק בזה וגם צד"ר הביא בשם צה"ג וכלבו שכתבו בהדיא שאפילו אם הטפל חביב עליו מנרך על העיקר לנך והטעם דאף שהטפל חביב עליו צעטס יותר מ"מ עתה איננו אוכלו רק בשביל העיקר שבשילו הותמל האכילה ובלאו לא היה אוכל הטפל כלל. וע"ש עוד דכל זה אפילו בשאין צרכותיהן שוות וגם אין אוכלן צידד וצפרטו כצרכותיהן שוות או שאוכלן צידד וצדור מנרך על העיקר לנך. (טו) מי ששתה יין סרף ואוכל איהו דבר או מעט פת אחרי להפיג מריפות השמיה נעשה הפת טפל וא"ש לנרך עליו אכן דוקא כשהיה דעתו עליו בשעת צרכה או שרגיל בכך צדור הפעמים וכנ"ל בסק"ד ע"ש ולענין נטילה ידים עין לעיל בפי"ק ק"ח ס"ק"י נמ"צ וכ"ו בשאין כוונתו לאכול הטפל שאינו רעב כלל ואינו אוכל אותו רק להפיג המריחות אבל אם כוונתו בשביל הטפל ג"כ כגון ששותה י"ש (יז) ואוכל ג"כ לעקא"ך ע"ש מרקחת אע"ג שגראה שאחד עיקר והשני טפל כיון שכוונתו לאכילת שניהם א"כ אין זה טפל לזה ואריך לנרך על הלעקא"ך או על המרקחת חתלה שהם חשופין ואח"כ מנרך על הי"ש אף שהי"ש חביב עליו. וה"ה כשרוזה לאכול שאר דברים אינו מותר (יח) רק כשרוזה לאכול רק מעט כדי להפיג המריחות או הוא טפל אבל כשרוזה לאכול (יט) יותר מזה אין שייך שם טפל כלל כיון שאוכל אותם מחמת ענמותם כדי לסעוד הלכ וכתבו האחרונים בשם השל"ה טעם לנך למנוע מלאכול פת למיתוק שמיה י"ש כי מי יוכל להבחין היטב אם הוא רק להפיג מריחות או גם לסעוד הלכ דאז נריך לנרך

שערי תשובה [א] ו"א אם הטפל חביב עין נמ"א ס"ק"ג וצאה"עו שם כי דלא שייך איסור להרעם בצרכה אלא כשפותר בצרכה הראיה מתקנת חכמים אבל אם נא לפטור בצרכה אחרת דרך עיקר וטפל לא שייך זה ויכול לנרך בפ"ע צרכה הראיה כגון להניח אחר הסעודה וא"ש מ"ש המג"א סי' רט"ו בשם השל"ה ע"ש:

מיעוט החשוב דהוא העיקר ועין סימן ר"ד ס"י"ב ונמש"כ שם. (ד) ודע דנחמשה מיני דגן קי"ל לעיל בפי"ח ר"ח דאם מעורבין עם שאר מינים אפילו הם המיעוט (ה) כל שיתן בהצביל לטעם אזלין בתרייהו ומנרך עליהם נמ"מ לנך ונפטר מערבות הרוב (ו) לפני שמיני דגן נחשפין לעיקר תמיד (ז) אף צלצד אם יש בהם ממש אבל אם עירב קמה נמים הרבה כ"כ עד שהוא רך כדי שיהא רחוי לשמיה מנרך שהכל: (ב) כל אחד לבדו. יין (ח) שאוכל העיקר והטפל צנת אחת יין שאוכל העיקר חתלה והטפל אח"כ וכדלקמיה: (ג) שאוכל דג מליח. כגון שאכל (ט) דבר מתוק מקודם ואוכל דג מליח להפיג המתקות ומפני שלא יזיקנו המליח צדורו אוכל פת עמו אבל אינו תאב כלל לאכול פת לכן היו הפת טפל משא"כ אם הוא תאב לאכול פת ג"כ אע"פ שאוכלו עם המליח כהנהוג לאכול דג מלוח שקורין העריני"ג עם פת אינה טפלה אליו אפילו אם תאב להמליח יותר ואריך לנרך עליה המוילא ופותר את המליח [אחרונים]: (ד) כיון שהוא טפל. ואפילו כשלא היה הטפל לפניו בשעת אכילת העיקר (י) אם היה דעתו בשעת צרכה לאכול גם הטפל או שדרכו בכך לאכול הטפל אחריו פותר הטפל [גם צענין דוקא שיאכל הטפל באותו מקום (יא) לאפוקי כששינה מקומו ביניהם] אבל אם אינו רגיל בכך וגם לא היה דעתו בפירוש בשעת הצרכה לאכול הטפל נריך לנרך גם על הטפל (יב) אף אז מנרך על הטפל רק שהכל דע"פ טפל הוא ומפסיד צרכתו העיקרית ודומיא דפסקי הרמ"א לקמן צה"ג דאם אוכל הטפל קודם העיקר אף דאריך לנרך עליו בפ"ע ואינו נפטר בצרכת העיקר שינרך אח"כ מ"מ כיון שהוא טפל מפסיד צרכתו העיקרית. (יג) האנוס"י (יד) שאוכלין אחר הסעודה למתק שמת היין ששתה מקודם א"ש לנרך עליהן דהן טפלין להיין וצרכת היין

מתרגם: ס"ש

שער הציון

(ד) מ"א ועין נחדושי הרא"ה שהסביר לנו טעם למה לענין מערותם שהוא ג"כ מטעם עיקר וטפל קי"ל דנחמשה מיני אפילו מיעוט הם העיקר לעולם ובשאינן מעורבין אפילו פת טפל לפעמים וכתב דכשהם נחמשה מיני אפילו נחמשה מיני דגן שם אותן לעיקר בהצביל כי הם חשופין יותר משא"כ כשהם מפורדין כענין מתניין דפת ומליח שהוא צעין וצא עם המליח אינו עיקר כלל ולא נא אלא להכשיר את פיו: (ה) לאפוקי אם רק לנרך צעלמא קי"ל לעיל בסימן ר"ח ס"ב דבטייל לגבי שאר מינים: (ו) וע"ש עוד בס"ט נמ"צ דדוקא כשמרגיש טעם דגן בפיו: (ז) מ"א מס"ו שם: (ח) כדלקמיה צה"ג: (ט) צירתי באופן זה ולא צירתי בפשיטות כגון שחפץ לאכול דג מליח וכפשיטות לישא דהמחבר וכמו שכתב הט"ו והא"ר משום דהרבה אחרונים [נהג"ח ורש"ל וד"ח וכן משמע ג"כ מהרע"ב וכ"כ צדרינו ירוחם וכן משמע מהרמב"ם בפירושו להמשנה וכן מרש"ן מצדדים דדוקא באופן זה שהיה מוכרח לאכול המליח מפני חולשת לב מהמתקות לכן חשיב המליח לעיקר אף נגד הפת הא צעלמא לא אמרין דהמליח יהיה עיקר נגד הפת וכן משמע מהמתקת המ"א והח"א: (י) מ"א וא"ר ורש"ל: (יא) חוספות ומ"א: (יב) מ"א ודה"ח: (יג) ש"ג ומ"א סימן קע"ד: (יד) דדוקא כשהיה דעתו בשעת צרכת היין לאכול אח"כ האנוס"י או שרגיל בכך וכנ"ל: (טו) וכן צה"א וצד"ר לא העמיקו פרט זה להלכה. והנה המ"א כתב דאף הא"ו גופא כוונתו נמש"כ אבל אם הנטון דהיינו שאין מוכח שהנטון עיקר אצלו ע"ש ותפס עליו הבית מאיר דהלא הא"ו כתב שהנטון עיקר והוא נמנך שאין הנטון עיקר אצל לפי מה שכתבו עתה שנדפס האור זרוע איתא להדיא בהמ"א אם אין הנטון עיקר מנרך על היתם וצאגור שלנו נחסר מינה אחת וז"ל אם אין הנטון עיקר וע"ש שכתבו שמה כל עיקר דברי המ"א ומעתה שוב אין לנו להסתפק כלל בהלכה זו למעשה דצדור הדין עם המ"א: (טז) אחרונים: (יז) ח"א: (יח) פשוט: (יט) ג"ל דאפילו זו המעט שמועיל להפיג המריחות ג"כ אינו רשאי לטעום בלי צרכה אחרי שכונתו בה גם לסעוד הלכ וכן מלאמי באחרונים בשם משנת משנת נפס:

הלכות ברכת הפירות סימן ריב

קבו באר הגזירה

היינו (ו) שאוכלן ביחד או שאוכל (ז) העיקר מחלה אבל אם אוכל הטפל מחלה כגון שרונה לשמות ורונה לאכול מחלה כדי שלא ישמה אליצא ריקנא (ח) או שאוכל גרעיני גודגניות למתק השתיה מצדק (ט) על האוכל מחלה אע"פ שהוא טפל לשמיה * ואינו מצדק עליו (י) רק שהכל (יא) הואיל והוא (א) טפל לדבר אחר (ב"ה סי' ל"ה):
ב מרקחת שמניחין על (ד) ריקין דקים אותם ריקין (יב) הווי טפילה למרקחת שהדבר ידוע שאין מתכוונים (יג) לאכול (ה) לחם:

באר היטב

והמ"א כתב בשם משונית רמ"א ובשם מט"מ משם רש"ל שא"ס נטילה: (א) טפל לד"א. כ"ל דוקא בזה שהוא טפל לשמיה שאר משקין והיה ראוי לצדק על המשקה שהכל ולפטור זה אך מפני שאוכל הטפל מחלה ומצדק עליו לכן מצדק עליו כברכת העיקר אבל כשזכרת העיקר הוא דבר אחר אין מצדק עליו שהכל. ובת"ה הבין דאפי' רואה לשמות יין מצדק על הגרעין שהכל הואיל והן טפלים הפסידו זכרתם העגמיים ומצדק שהכל ואח"כ מצדק על היין בפה"ג ו"ע

משנה ברורה

לצדק המוציא ונט"י. ומי ששורה אחר גמר אכילתו מעט פת ביי"ש לעכל המאכל יש לצדק על היי"ש דעיקר כוונתו או על היי"ש כדי לעכל ואין שייך להסעודה ורק מפני שחוק לו לשמותו שורה זו פת להפיג קצת מריחותו והו"ל היי"ש עיקר [מ"א] ומא"ר משמע דטוב גאופן זה שישתה מחלה מעט יי"ש קודם ששורה זו הפת ויצדק עליו. ועיין לעיל בסי' קע"ד סק"ט במ"ב דאם אחר שאכל מאכל שמן לקח מעט יי"ש להפיג השמנוניות שפניו אם רגיל בכך א"ס זכרה דהוא טפל לפת: (ו) שאוכלן ביחד. ואם אוכל (כ) פת כיסנין עם גבינה או שאר דבר ללפת זו אף שהם ג"כ חביבים לעליו (כא) והוא תאז לאכול אותם מ"מ מצדק רק על הכיסנין לצד דמסתברא שהוא העיקר אללו וה"ה בכל דבר כשאוכל עם מין אחר ללפת זו דמה שאוכל ללפת נחשב רק כטפל: (ז) העיקר תחלה. ואח"כ הטפל כדי למתק את העיקר כגון אכל תחלה גנון ואח"כ ית להפיג חרפו של גנון וכו"ג שאר טפל וכנ"ל בס"א: (ח) או שאוכל גרעיני וכו'. ר"ל ג"כ שאוכלן (כז) קודם שמתחיל לשמות כדי למתק השתיה ששמה אח"כ: (ט) על האוכל תחלה וכו'. דבשלמא כשמצדק על העיקר תחלה ממילא הטפל בכלל משא"כ כשאוכל הטפל מקודם לא יתכן שיפטרנו אח"כ העיקר מצדקתו למפרע וכבר היה נהנה בלא זכרה: (י) רק שהכל. ר"ל דכיון

הרוב ממין אחד והמין השני שהוא המועט מובדל בפ"ע כגון שפישל ביחד תפוחים עם מעט תפוחי אדמה וכו"ג ימעך המיעוט ויצדק כברכת הרוב: * ואינו מצדק עליו רק שהכל. עיין במ"א כמה שהספיר טעם הא"ו וכו' אבל בת"ה הבין דהא"ו מיירי וכו' והנה עלם טעם הדבר מצדק כד"מ ו"ל מאחר שהוא טפל לד"א ואין עיקר ההנאה מאותו דבר שיצדק עליו כזכרתו הראיה אלא שצריך לצדק שלא יהנה מן העולם בלא זכרה וכשמצדק עליו שהכל הרי צריך וכו' ולאזכרה אפשר לומר דהרמ"א או"ל לשיטתיה ציימן ר"ד סי"א בהג"ה שכתב שם ו"ל וכל מרקחת שאין צריכים רגילין זו אלא לרפואה מצדקין עליו שהכל והוא מדברי הרא"ה שמוציא שם צד"י והטעם דכיון שהדבר מיוחד רק לרפואה ולא ליהנות ממנה לא שייך בה זכרה העגמיים ורק שהכל מצדק דאף שהוא אינו מכין ליהנות הא עכ"פ נהנה וה"ג צענינו אפשר לומר דכיון שאין כוונתו ליהנות מהטפל רק לאגווי שלא יזיק לו העיקר לא שייך לצדק עליו זכרה העגמיים רק שהכל מיהו צאמת יש לתקן דהתם אין הצריכים רגילין זו כלל ולכן הפסיד זכרתו משא"כ הכא דמאכל צריכים הוא אלא שהוא לקח אותו עכשיו לטפל עדיף טפי. ועכ"פ נלענ"ד דלפי מה שהסכימו שם רוב הפוסקים צד"י זה דלא כהרא"ה וכמבואר בדברי האחרונים שם דאף שהוא עומד לרפואה ומכין לרפואה כיון שהוא עכ"פ נהנה מצדק עליו זכרתו הראיה לו וכ"ש צענינו דלא גרע מזה דאף שאין כוונתו לאכילת הטפל בעצמו מצדק עליו זכרתו הראיה לו ועיין בצבאור הגר"א שמשפסק ג"כ על עיקר דין הא"ו וכמה שהוא תמוה:

דעכ"פ אכילתו הוא לטפל לד"א הפסיד זכרתו הראיה לו ומצדק שהכל כדי שלא יהנה צלי זכרה והנה הרמ"א סתם בזה ולא הזכיר שום חילוק דמיירי בכל גווני אבל המ"א חילק בזה ודעמו דדוקא אם שומה משקין שזכרתו שהכל והיה ראוי לצדק על המשקה שהכל ולפטור זה אך מפני שאוכל הטפל מחלה צריך לצדק עליו לכן מצדק עליו כברכת העיקר וממילא נפטור גם העיקר זכרתו אבל כשזכרת העיקר הוא דבר אחר (כג) כגון ששתה יין אין מצדק על המאכל שמקודם שהכל רק זכרתו הראיה לו. ולכתחלה (כד) טוב למנוע לגמרי מלאכול הטפל קודם לעיקר: (יא) הואיל והוא טפל לד"א. ואם הטפל חביב עליו מצדק עליו זכרה הראיה לו [ט"ז] ווא"ר: **ב** (יב) הווי טפילה למרקחת. וצריך לצדק על המרקחת לצד: (יג) לאכול לחם. רק שצאים לדבק המרקחת עליהם שלא יטנפו הידים בדבש ועיין באחרונים שכתבו דצמדיעותינו שעושין הדובשנין שטובים למאכל ומניחין המרקחת עליהם א"כ כוונתו ג"כ לאכילת הדובשנין ומצדק עליהם ועיין לעיל סימן קס"ח במ"ב סקמ"ה שמוציא שם כל פרטי דין זה:

ושארי

שער הציון

(כ) כן הסיים בספר מגן גבורים לדינא בסי' ר"ח וכמה דאף שנספר זכרי יוסף מסתפק קצת בזה [והוצא בשע"ת ציימן ר"ח ע"ש] העיקר כן הוא ופוק חוי מעמא"י דבר ע"ש ומש"כ בסי' ר"ח סי"ג דאם אכל בשר ודגים ואכל מחמשת המינין אין על המחיה פוטרת אותם היינו כשלא אכל הבשר ודגים עם הכיסנין ביחד אבל כשאכלן ביחד פטור מעטם טפל [או כשאכלן עם תבשיל של ה' מינים דודאי בזה אין אחד טפל לחיבורו דכל אחד דבר בפני עצמו הוא] וכן משמע בשע"ת שם: (כא) ואינו דומה למה שכתבנו מקודם דאם כוונתו צפיל הטפל ג"כ כגון ששותה יי"ש אוכל לעק"ך או מרקחת לצריך לצדק גם על הלעק"ך דהתם אין אוכלן ביחד ללפת אבל הכא כשאוכל דמה שאוכל ללפת דודאי הוא טפל אללו אף דהוא תאז לו יש סעד לזה מט"ו סוף סק"ג ע"ש: (כב) ולא העתקתי דברי ה"טו"ק בסק"ה שחולקים עליה"י הח"מ והמאמ"ר והפמ"ג: (כג) וה"ה כל כה"ג כגון שרונה לאכול גנון ותמכה שזכרתו בפה"א ואך להפיג חריפותו אוכל מעט פת ואם היה אוכל אותו אח"כ או ביחד לא היה צריך לצדק כלל על הפת דנפטור זכרתו הגנון אך ענה שאלה הפת מקודם כדי למתק חריפות של הגנון שלא יזיקו כ"כ לדעת הרמ"א מצדק עליו שהכל ולהמ"א מצדק עליו המוציא זכרתו הראיה לו: (כד) כי יש מאחרונים שמפקדין על כל עיקר דין הרמ"א [עיין בצבאור הגר"א ובבית מאיר] ומסכימים עם הב"י דאם אוכל הטפל קודם לעיקר אין עליו שם טפל כלל ואין לשנות מצדקתו הראיה לו וכן העמיק בדה"ט כדבריו דטוב למנוע: